Med železom in luskami

Idejna zasnova prenove območja ribogojnice v Bohinjski Bistrici

Nina Bogataj · UL FA · EMŠ Arhitektura · Ljubljana · Magistrsko delo · 2026 · mentor: doc. Mitja Zorc

Povzetek

Magistrska naloga obravnava idejno zasnovo prenove območja nekdanje ribogojnice v Bohinjski Bistrici, ki se nahaja ob vodnem sistemu reke Bistrice, v neposredni bližini Zoisove graščine in nekdanjega fužinarskega območja. Prostor zaznamuje izrazita zgodovinska, naravna in prostorska plastovitost, saj se na izbrani lokaciji prepletajo sledovi nekdanjih gospodarskih dejavnosti, vodna infrastruktura, obstoječa stavbna dediščina in zeleni rob naselja. Kljub pomembni legi je območje danes deloma opuščeno, manj izkoriščeno in prostorsko nepovezano, zato predstavlja velik potencial za novo javno in kulturno rabo.

Naloga izhaja iz vprašanja, kako lahko prenova nekdanje ribogojnice prispeva k ohranjanju lokalne identitete, interpretaciji dediščine in ponovni vključitvi degradiranega območja v življenje kraja. V prvem delu so obravnavane širše prostorske značilnosti Bohinjske Bistrice, pri čemer so analizirani relief, morfologija naselja, prometne in peš povezave, kulturna dediščina, programska struktura ter dejanska raba prostora. Poseben poudarek je namenjen zgodovinskemu razvoju območja, nekdanji fužinarski dejavnosti, nastanku ribogojnice ter vlogi vode kot ključnega prostorskega in programskega elementa.

Na podlagi analiz se oblikujejo izhodišča za novo zasnovo, ki temelji na spoštovanju obstoječe stavbne strukture, ohranjanju prostorske logike nekdanje ribogojnice ter vzpostavljanju novih povezav med objektom, ribniki, reko, Zoisovo graščino in širšim naseljem.

Projekt predvideva prenovo obstoječega objekta ribogojnice v muzej ribogojstva in ribištva, umestitev novega skupnostnega centra ter povezovalni transparentni volumen notranje ulice. Ta deluje kot osrednji javni prehod, prostor srečevanja in vezni člen med starim in novim.

Zasnova novega skupnostnega centra dopolnjuje obstoječo kulturno in izobraževalno ponudbo kraja. V njem so predvideni večnamenska dvorana, učilnice, prostori Ribiške družine Bohinj, kavarna ter prostor za izposoja ribiške opreme. Zunanja ureditev ponovno vzpostavlja del nekdanjih ribnikov, ohranja dotočne kanale in z zasaditvijo interpretira nekdanjo organizacijo ribogojnice. Na ta način se območje ne obravnava le kot arhitekturna prenova posameznega objekta, temveč kot celovita prostorska in programska revitalizacija.

Rezultat naloge je zasnova kulturnega kompleksa, ki povezuje dediščino ribogojstva, naravno okolje in sodobne potrebe lokalne skupnosti. Prenova območja nekdanje ribogojnice omogoča ohranjanje zgodovinskega spomina, ustvarjanje novih javnih prostorov ter krepitev identitete Bohinjske Bistrice kot prostora, kjer se prepletajo voda, delo, dediščina in skupnost.

Reambulančni kataster Bohinjske Bistrice

Pogled na delujočo ribogojnico

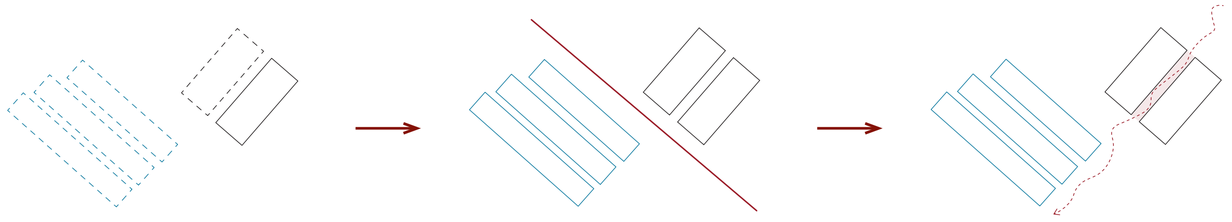

Prikaz obstoječih in arhivskih prostorskih danosti

Delitev na grajene strukture in parkovno ureditev

Povezava stavb za večjo funkcionalnost in prostorsko celovitost

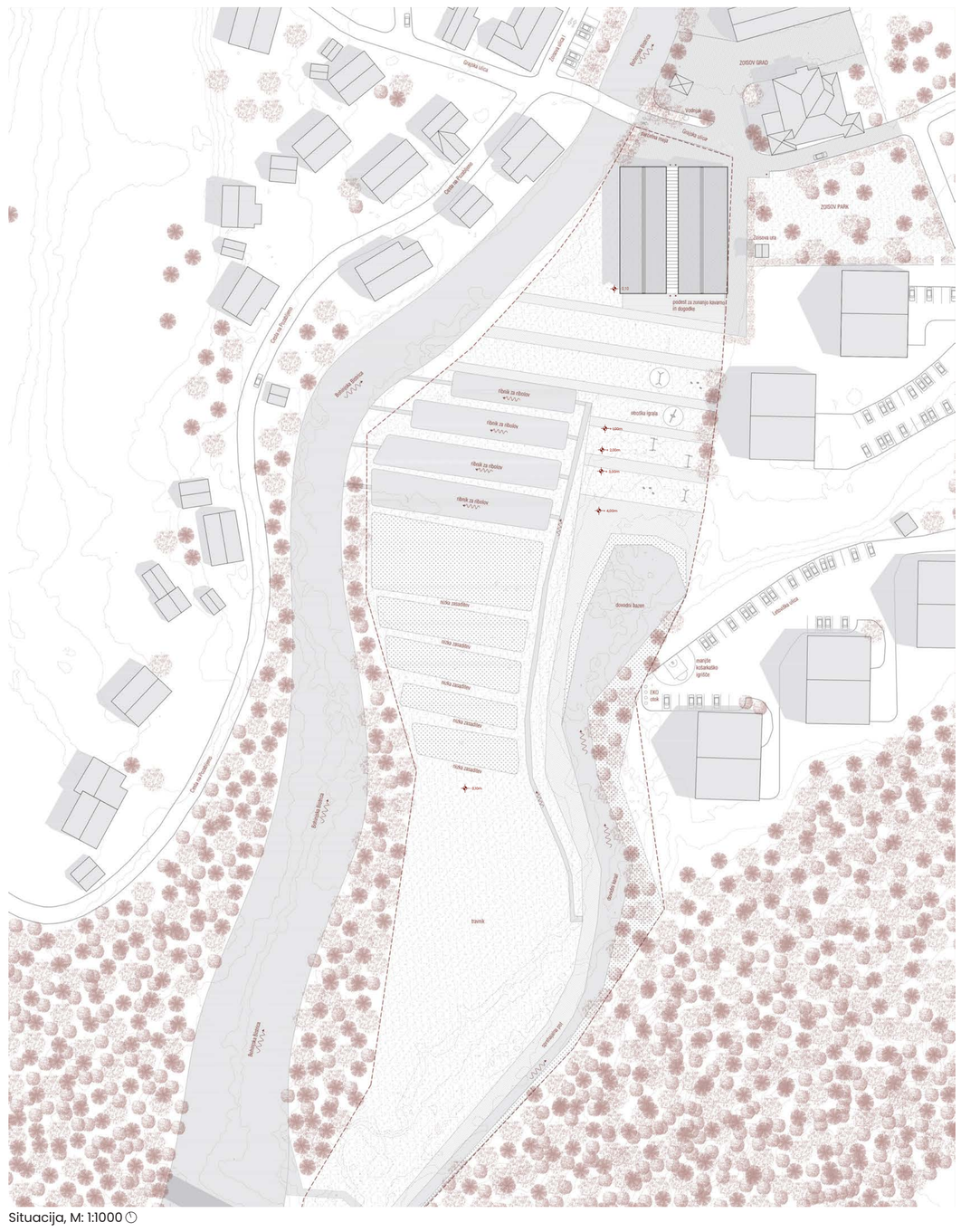

Situacija, M: 1:1000

URBANISTIČNA ZASNOVA

Izhaja iz zgodovinskih prostorskih danosti območja in njihovega postopnega preoblikovanja v novo programsko ter prostorsko celoto. Izhodišče za zasnovo in postavitev novega objekta predstavlja Reambulančni kataster Bohinjske Bistrice iz leta 1868, iz katerega je razvidno, da sta bila v času fužinarske rabe na obravnavanem območju ob vodnem toku postavljena dva objekta eden ob drugem. Zasnova zato ne izhaja le iz današnjega stanja prostora, temveč tudi iz zgodovinske prostorske organizacije.

V nadaljnji zasnovi se obravnava obdobje ribogojnice, pri čemer pomembno izhodišče predstavlja slikovno gradivo, na katerem so prikazani ribniki in njihova prostorska organizacija. Na podlagi tega se zasnova območja razdeli na dva ključna sklopa: grajeno strukturo in ribnike. Obstoječa grajena struktura in ribniki se pri tem ne obravnavajo kot ločeni elementi, temveč kot medsebojno povezana izhodišča za novo ureditev.

Končna zasnova povezuje obstoječe objekte, ribnike in odprti prostor v enoten urbanistično-krajinski sistem. Poseben poudarek je namenjen povezavi stavb, saj ta omogoča večjo funkcionalnost, boljšo programsko povezanost in prostorsko celovitost območja. S tem se nekdanja ribogojnica ne izbriše, temveč se njeni ključni prostorski elementi nadgradijo in vključijo v novo zasnovo. Cilj posega je povezati vse okoliške programe v smiselno celoto: kulturni kompleks in Zoisov grad se združita v širše kulturno območje s skupno zgodovinsko identiteto; stanovanjsko in vikendaško območje pridobi prostor srečevanja, igre in zadrževanja; obrečni prostor z naravnimi bazeni pa se razvije v večji, urejen park.

ARHITEKTURNA ZASNOVA

Kulturni kompleks je zasnovan kot sestav treh medsebojno povezanih delov: Prvi del predstavlja obstoječi objekt stare ribogojnice, ki ohranja podolgovat tloris v razmerju približno 1 : 2,6 ter dvokapno streho z naklonom 38°. Drugi del je novozasnovani volumen skupnostnega centra, ki povzema sorodne arhitekturne značilnosti, kot so podolgovata oblika, dvokapna streha in enak naklon strešine. S tem se med obstoječim in novim objektom vzpostavi jasna oblikovna skladnost. Tretji, osrednji del kompleksa predstavlja notranja ulica, ki se umešča med oba volumna in deluje kot transparenten povezovalni vložek. S svojo odprtostjo nakazuje glavni vhod v objekt ter obiskovalca usmerja v notranjost kompleksa. Hkrati omogoča prehajanje med staro ribogojnico in novim skupnostnim centrom, zato ne deluje le kot komunikacijski prostor, temveč tudi kot prostor srečevanja, zadrževanja in povezovanja različnih programov.

PROGRAMSKA ZASNOVA

Na eni strani se nahaja objekt stare ribogojnice, v katerega je umeščen muzej. Ta del predstavlja izhodiščno točko zasnove, saj izhaja iz obstoječega stanja in ohranja osnovno prostorsko logiko nekdanje ribogojnice. Muzejski prostori so namenjeni predstavitvi zgodovine območja, ribogojstva in širše kulturne dediščine prostora.

Na drugi strani notranje ulice je umeščen nov volumen skupnostnega centra, ki dopolnjuje celoto in vzpostavlja ravnotežje z obstoječim objektom. Skupnostni center je zasnovan kot večprogramski objekt, namenjen izobraževanju, druženju, dogodkom in delovanju lokalnih društev. V najvišjem nadstropju so predvidene učilnice, prostori za ribiško društvo, prostori za druženje ter pripadajoči servisni prostori. V pritličju se nahajajo večnamenska dvorana za organizacijo dogodkov, skupni prostori, kavarna kot del javnega programa ter servisni prostori. V kletni etaži so umeščeni dodatni servisni in tehnični prostori, ki podpirajo delovanje celotnega objekta.

Med obema volumenoma je umeščena notranja ulica, ki povezuje muzej in skupnostni center v enotno organizacijsko shemo. Deluje kot glavni vhodni prostor kompleksa, hkrati pa kot vmesni javni prostor srečevanja, druženja in orientacije. Uporabnika vodi od enega programa proti drugemu ter omogoča jasno prehodnost med starim in novim delom zasnove. Notranja ulica tako ni le povezovalni element, temveč osrednji prostor kompleksa, kjer se stikajo muzejski, skupnostni in javni programi.

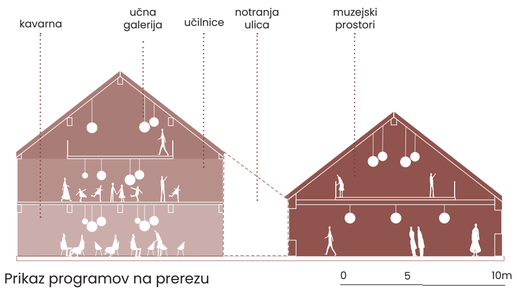

Prikaz programov na prerezu

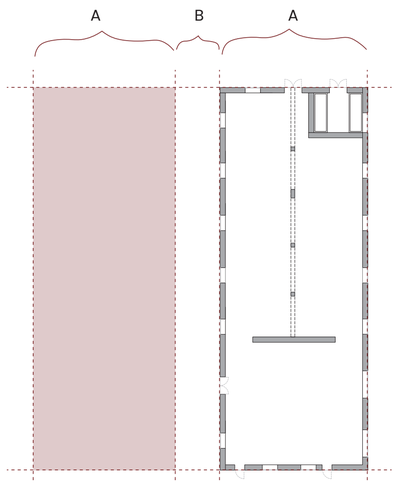

Prikaz zasnove volumnov, M: 1:500

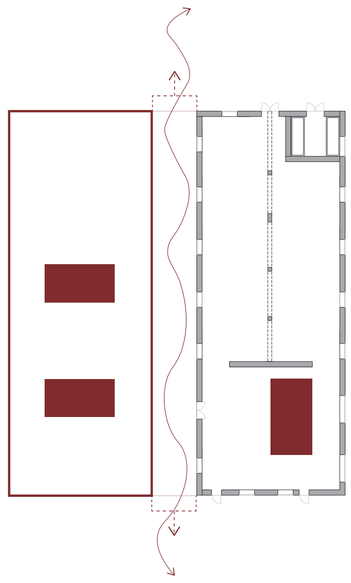

Prikaz zasnove vhodov, M:1:500

Vizualizacija: pogleda na kompleks s strani ribnikov

Tloris pritličja, M: 1:200

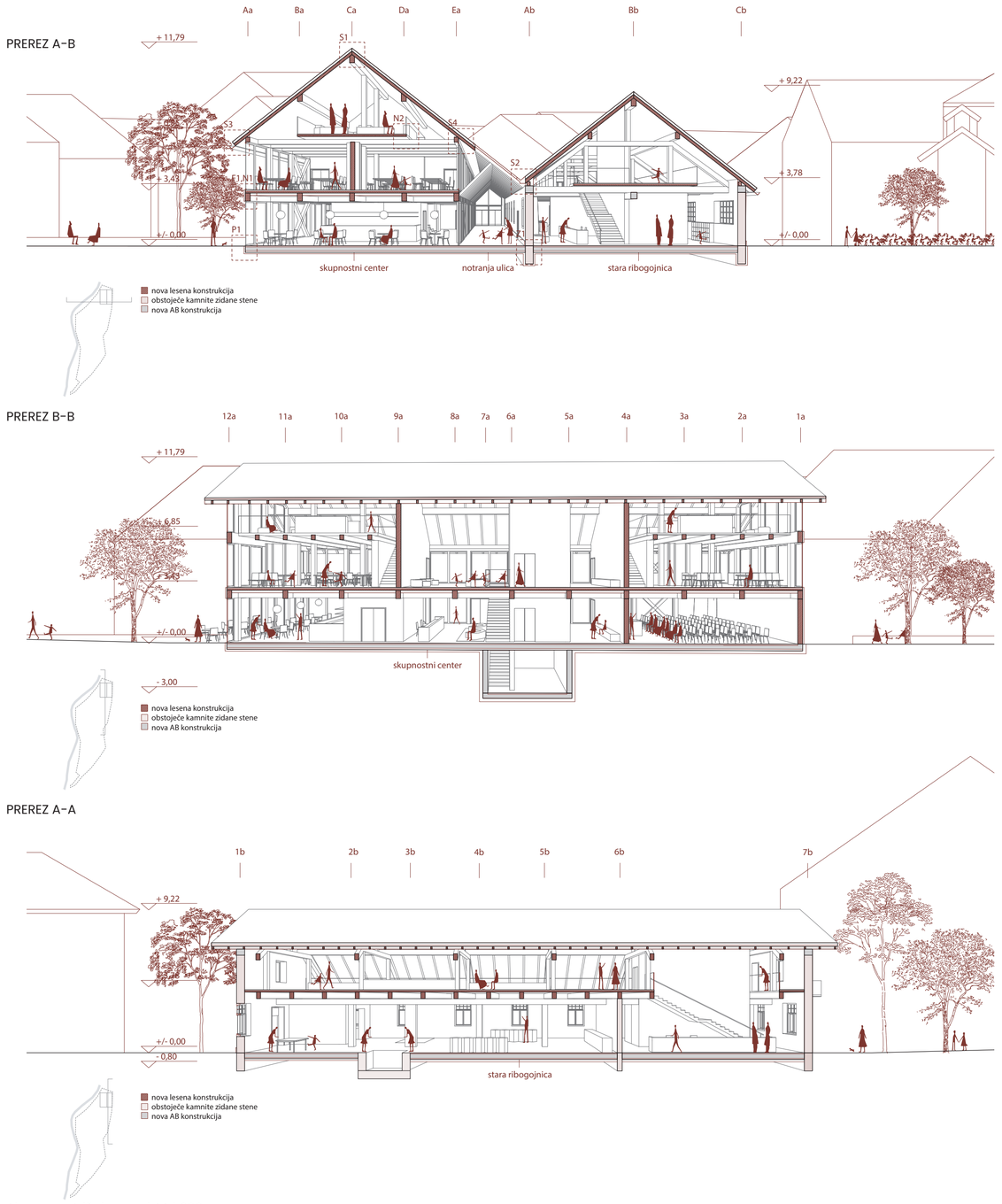

Aksonometrični prerezi, M: 1:200

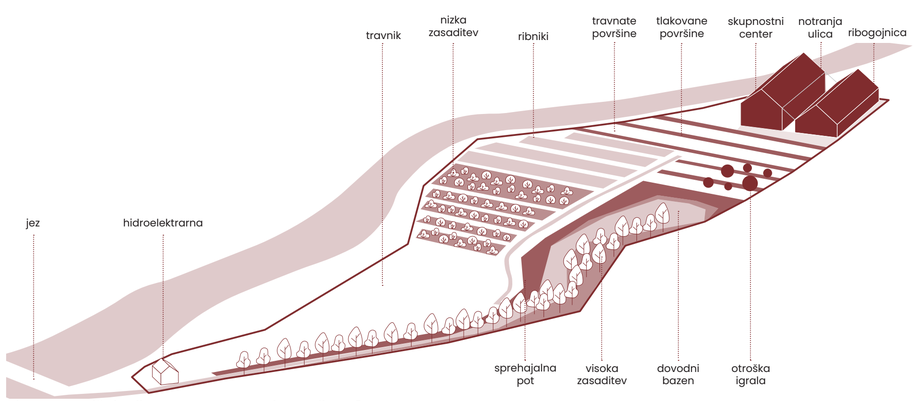

Aksonometrični prikaz zasnove zunanje ureditve 0 10 20 30m

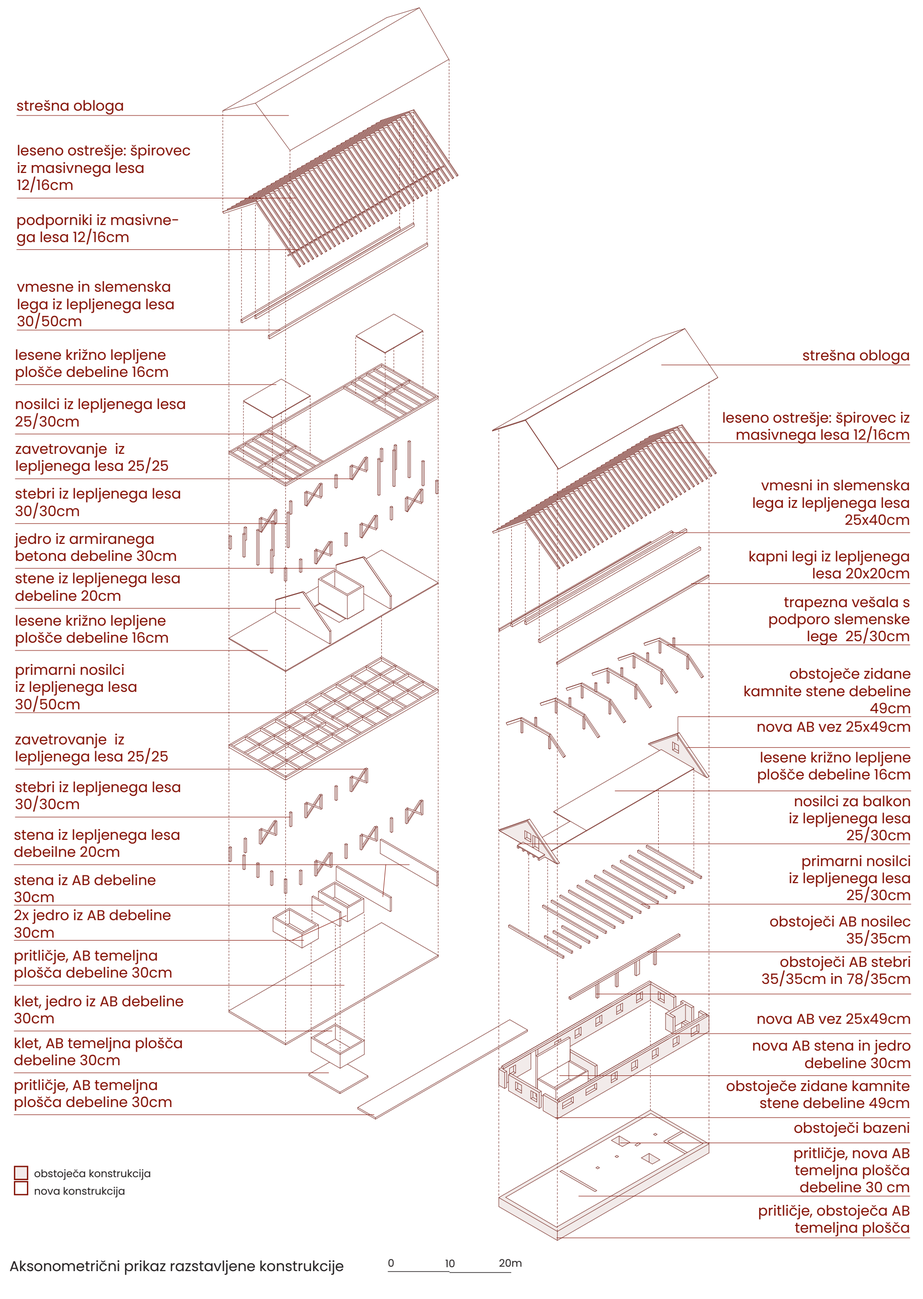

Aksonometrični prikaz razstavljene konstrukcije 0 10 20m

Vizualizacija: pogled na ulico med Zoisovim parkom in gradom, ki vodi do kompleksa

Vizualizacija: notranjost učilnice

Vizualizacija: notranjosti muzeja